

Sivistysvaliokunta

Asia: Lukiolain ja siihen liittyvien lakien muuttaminen

Viite: 159/2024 vp

Sivistan keskeiset ehdotukset

Oppimisen tuki

- Luovutaan pääosin ehdotetuista tuen pykälien muutoksista. Niiden sijaan lisätään voimassa olevan lukiolain 28 §:ään säännös opiskelijan oikeudesta tukiopeutukseen. Tuen ketjun vahvistamiseksi säädetään tiedonsiirrosta esitetyllä tavalla (HE:n 28 b §:n 2 momentti).

Rahoitus

- Osa saavutettavuuden perusteella jaettavasta korotuksesta voitaisiin kohdentaa opiskelijoiden maahanmuuttotaustaan ja vieraskielisyyteen kytkeytyvien indikaattoreiden perusteella.
- Vähäisen opiskelijamäärän perusteella tehtävä korotus ilman saavutettavuusperustetta olisi esityksen mukaan jatkossa puolet nykyisestä. Tästä voitaisiin siirtymäajalla luopua kokonaan.

Englanninkielinen ylioppilastutkinto

- Säädetään osallistumisoikeus englanninkieliseen ylioppilastutkintoon myös hyväksytysti IB-tutkinnon suorittaneille sekä opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet lukio-opintonsa englanniksi.
- Englanninkielisen ylioppilastutkinnon äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen läpäisyä seurattava. Tarvittaessa harkittava uutta oppimäärää lukiossa aloitettavalle kotimaiselle kielelle.

Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoe

- Lukiodiplomien kehittämistä tulee jatkaa. Sivista kannattaa lukiodiplomitarjonnan laajentamista nykyisestä.

1. Yleistä

Sivistysala ry:n tavoitteena on, että Suomi on parhaiten koulutettujen ihmisten hyvinvoiva, avoin ja vetovoimainen maa, jossa osaamisella ja luovuudella tehdään parempaa maailmaa.

Yleisesti Sivista pitää ehdotuksia tarpeellisina uudistuksina, joiden myötä lukiokoulutus vastaa yhä kattavammin yhteiskunnallisiin kehityskulkuihin. Osin nämä oikeansuuntaiset ehdotukset jäävät kuitenkin riittämättömiksi – esimerkiksi englanninkielisen ylioppilastutkinnon osalta ehdotukset eivät kaikilta osin huomioi kohderyhmän tarpeita.

Tietyt ehdotukset ovat myös ongelmallisia. Orpon hallituksen ohjelmassa tavoiteltiin lukiokoulutukseen rahoitusuudistusta, jonka myötä rahoitus vastaisi paremmin lukiokoulutuksen todellisiin kustannuksiin. Tämä ei kuitenkaan toteudu, sillä ehdotuksiin ei sisälly toimia rahoitusleikkurin eli opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 23 b § osalta: Jatkossakin lukiokoulutuksessa keskimääräistä yksikköhintaa laskettaessa tehdään vähennys (996,13 euroa), jonka vaikutus lukiokoulutuksen rahoitukseen on merkittävä. Näin ollen on tarkasteltava erittäin

kriittisesti sitä, mihin lukiokoulutuksen resurssit kohdentuvat. Sivista vastustaa ehdotettuja tuen uudistuksia hallintopäätöksen tekemisen osalta, sillä lukiokoulutuksen voimavaroja ei pidä kohdentaa enenevässä määrin hallinnolliseen työhön.

2. Oppimisen tukea koskevat ehdotukset

Sivista pitää hyvänä, että oppimisen tukea tavoitellaan kehitettävän koulutusjärjestelmässä kokonaisuutena, jotta se toimii oppijan näkökulmasta ymmärrettävästi ja sujuvasti. **Koulutusmuotojen erilaiset piirteet ja tavoitteet on kuitenkin huomioitava myös tuen lainsäädännössä, eikä ole tarkoituksenmukaista varsinaisesti yhtenäistää tuen lainsäädäntöä samanlaiseksi kaikissa koulutusmuodoissa.** Opiskelijan ja huoltajien kannalta tuen ketjun toimivuudessa keskeistä on, että tukea voidaan tarvittaessa tarjota katkeamattomasti oppijan siirtyessä koulutusmuodosta toiseen.

Sivista pitää hyvänä, että ehdotuksessa selkeytetään tiedonsiirtoon liittyviä käytänteitä koulutuksen nivelvaiheessa. Tämä on erityisen keskeistä niissä tilanteissa, joissa opiskelija siirtyy eri järjestäjän tarjoamaan koulutukseen perusopetuksen jälkeen.

Sivista ei näe merkittäviä haasteita lukiokoulutuksen nykyisessä tuen lainsäädännössä. Nyt valmistellun uudistuksen yhteydessä toteutetussa opiskelijoiden kuulemisessakin kehittämiskohteet liittyvät erityisesti toimintakulttuuriin sekä opiskelijoiden ja henkilöstön vuorovaikutukseen. Sivista toteaa, että esitetty uusi lainsäädäntö on ristiriidassa hallituksen normien keventämisen tavoitteen kanssa.

Sivista katsoo, että oikeudesta tukiopetukseen voidaan säätää lukiolaissa. Tukiopetus on lukio-opiskeluun hyvin soveltuva tuen muoto ja ehdotettu muotoilu vastaa vakiintunutta käsitystä tukiopetuksen toteutuksesta. **Sivista pitää tärkeänä, että ehdotuksesta käy selkeästi ilmi, että oikeus tukiopetukseen koskee niitä tilanteita, joissa opiskelija tarvitsee tukea lukion oppimäärän suorittamiseksi.** Koulutuksen järjestäjä voi halutessaan tarjota tukiopetusta myös laajemmin, mutta lainsäädännössä kohderyhmän raja on tarkoituksenmukainen.

Ehdotuksessa esitetään muutoksia myös erityisopetukseen. Lukiokoulutuksessa säädettiin oikeus erityisopetukseen vuoden 2018 lukiolain uudistuksessa. Velvoitteet ovat olleet voimassa kolme vuotta. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) arvioinnissa keväällä 2024 kartoitettiin oppimisen tuen, etenkin erityisopetuksen, toteutumista lukioissa. Arvioinnin mukaan erityisopetuksen asema on vahvistunut lukioissa, ja opiskelijoiden mahdollisuudet saada tarvitsemaansa oppimisen tukea ovat lisääntyneet. Noin puolet erityisopettajista ja rehtoreista arvioi lukionsa erityisopetukseen kohdennettujen resurssien olevan riittäviä ja työn tekemiseen olevan tarpeeksi aikaa. Erityisopetus on vielä verrattain tuore tukimuoto velvoittavana kaikissa lukioissa, joten kehittämistyö jatkuu edelleen. Kehittämistyön jatkuessa erilaisissa verkostoissa vaihdetut kokemukset ovat tärkeitä.

Karvin arvioinnissa todetaan, että tukitarpeiden lisääntyminen ja moninaistuminen haastaa laajemmin koko lukion henkilöstön osallistumaan tuen toteuttamiseen. **Sivista pitää keskeisenä sitä, että kaikissa tukimuodoissa huomioidaan koko opetus- ja ohjaushenkilöstön rooli toimenpiteiden toteutuksessa.** Lukiokoulutuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta aineenopettajien merkitys on keskeinen, joten on luontevaa, että heidän roolinsa tunnistetaan myös tuen tarjoamisessa. **Erityisopetuksen määrittely esityksessä sitä antavan henkilöstön (erityisopettaja) kautta ei kaikilta osin vastaa tähän, vaikka tukitoimet onkin todettu toteutettavan opetus- ja ohjaushenkilöstön yhteistyönä.**

Sivista ei kannata hallintopäätöksen tekemistä erityisopetuksesta. Sivista katsoo, että ehdotuksessa ei ole perusteltu hallintomenettelyn välttämättömyyttä, vaan on todettu sen vahvistavan opiskelijan oikeusturvaa. Sivista katsoo, että opiskelijan oikeusturvan kannalta tärkeintä

on tuen tosiasiallinen toteutuminen. Resurssit on syytä kohdentaa mahdollisimman täysimääräisesti tähän erilaisen hallinnollisen menettelyn sijaan.

Hallintopäätöksen tekemistä on perusteltu eri koulutusmuotojen käytänteiden yhtenäistämällä. Perusopetuksessa hallintopäätös tehdään erityisestä tuesta. Ammatillisessa koulutuksessa tehdään hallintopäätös erityisestä tuesta. Tuki on luonteeltaan pitkäaikaista ja säännöllistä. Hallinnollisen prosessin raskautta tulee arvioida suhteessa siihen, kuinka mittavista tukitoimista on kyse. **Lukiokoulutuksen erityisopetus on luonteeltaan kevyempää kuin perusopetuksen tai ammatillisen koulutuksen erityinen tuki.** Tämä johtuu siitä, että vaikka lukiokoulutus sisältää monenlaisia joustavia elementtejä, ylioppilastutkinnon ja lukion oppimäärän suorittaminen edellyttää tietyn tason opiskeluvalmiuksia. Lukiokoulutukseen hakeutuukin verrattain vähäinen määrä sellaisia perusopetuksen päättäneitä, joille on peruskoulussa tehty erityisen tuen hallintopäätös. Vuonna 2022 näitä oli noin 500.

Erilaisia ratkaisuja on vielä syytä selvittää, sillä ehdotuksen vaikutuksia on haastava arvioida. Erilaisten diagnoosien määrä on lisääntynyt. Mikäli kehitys jatkuu, nyt säädettävät käytännöt voivat osoittautua erittäin kuormittaviksi. Sivista esittää ensisijaisesti luopumista ehdotetusta pykälästä 28 b § (Päätös erityisopetuksesta). Toissijaisesti Sivista ehdottaa, että hallintopäätös tehtäisiin vain joko siinä tapauksessa, että se on kielteinen tai opiskelijan pyynnöstä.

Lopuksi Sivista toteaa, että vaikutusten arviointi nykytilanteen pohjalta on ongelmallista, sillä perusopetuksen oppimisen tukeen on kohdentumassa merkittäviä muutoksia. Näiden muutosten vaikutuksia tulisi arvioida myös tässä ehdotuksessa, vaikka niihin sisältyykin epävarmuuksia. Sivista pitää valmistelun aikataulua ongelmallisena, sillä lukiolain tuen pykälä olisi joka tapauksessa uudistettava varsin pian lain hyväksymisen jälkeen, sillä ehdotuksessa viitataan uudistettavana oleviin perusopetuksen pykäliin.

Edellä esitetyn perusteella Sivista esittää, että ehdotetuista tuen pykälien muutoksista pääosin luovutaan. Niiden sijaan lisättäisiin voimassa olevan lukiolain 28 §:ään säännös opiskelijan oikeudesta tukiopeutukseen. Tuen ketjun vahvistamiseksi säädetään tiedonsiirrosta esitetyllä tavalla (hallituksen esityksen 28 b §:n 2 momentti).

3. Rahoitusta koskevat ehdotukset

Hallitus esittää nykyisen ns. pienten lukioden lisän korvaamista uudella saavutettavuutta huomioivalla korotuksella. **Sivista pitää kannatettavana sitä, että lukiokoulutuksessa korotusta kohdennettaisiin jatkossa oppilaitoksen koon sijaan koulutuksen järjestämisen olosuhteiden perusteella.** Tämä antaa paremmat edellytykset turvata lukiokoulutuksen saavutettavuus väestökehitys huomioiden.

Sivista pitää valitettavana sitä, että saavutettavuuden käsite huomioidaan esityksessä vain alueellisuuden ja kansalliskielten näkökulmasta. Sivista katsoo, että ehdotus olisi tasapainoisempi, mikäli se huomioisi myös maahanmuuttajataustaisen väestön. Tämä näkökulma saavutettavuuteen on lukiokoulutuksessa keskeinen, sillä maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita ohjautuu lukioon suhteessa kantaväestöön keskimääräistä vähemmän. Jo vuonna 2018 vaihtoehtoja lukiokoulutuksen rahoitukselle selvittänyt opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä tunnisti maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten opiskelijoiden määrän rahoitusjärjestelmässä huomioitavana olosuhdetekijänä lukiokoulutuksen järjestämiselle.

Ns. pienten lukioden lisänä jaetaan tällä hetkellä 42 miljoonaa euroa. **Sivista ehdottaa, että esimerkiksi 10 prosentin osuus tästä kohdennettaisiin opiskelijoiden maahanmuuttotastaan ja vieraskielisyyteen kytkeytyvien indikaattoreiden perusteella.** Näin jaettavan korotuksen olisi syytä kohdella koulutuksen järjestäjiä ylläpitäjäneutraalisti, jotta rahoitusjärjestelmä ei ohjaa lukioden väliseen segregatioon.

Sivista pitää muilta osin esitettyjä saavutettavuuskorotuksen perusteita kannatettavina. Niin ikään Sivista katsoo, että siirtymäaika Paras-hankkeessa yhdistyneille järjestäjille on ollut riittävä ja erityisestä rahoituksen tuesta voidaan luopua.

Sivista pitää tärkeänä, että esityksessä toteutuu ylläpitäjäneutraaliteetti siten, että ehdotettua korotusta saisi jatkossakin sellainen yksityinen lukiokoulutuksen järjestäjä, joka toimii kunnassa, jossa ei ole kunnallista lukiokoulutuksen järjestäjää. Sivista pitää niin ikään kannatettavana sitä, että jos yksityisen koulutuksen järjestäjän kansalliskieliin kuuluva opetuskieli on vähemmistökieli siinä kunnassa, jossa opetusta pääosin järjestetään, yksikköhinta laskettaisiin samalla tavalla kuin kuntien yksikköhinnat lasketaan, vaikka kyseessä oleva kunta järjestäisi lukiokoulutusta.

Sivista katsoo, että esityksellä ei täysimääräisesti vastata hallitusohjelman tavoitteeseen pienten lukiodien lisän uudistamisesta tukemaan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista, sillä jatkossakin pienten lukiodien lisä ehdotetaan jaettavan puolikkaana nykyisestä. **Sivista ehdottaa, että puolituksesta säädettäisiin määräajaksi, jonka jälkeen korotus siirrettäisiin täysimääräisesti saavutettavuuden perusteella jaettavaksi.**

Lopuksi Sivista toteaa, että vaikka lukiokoulutuksen saavutettavuutta on syytä tarkastella nimenomaan lukiokoulutuksen järjestämisen lähtökohdista, ei ole mahdollista ohittaa lukioverkon vaikutuksia myös perusopetuksen järjestämiseen. Sivista ehdottaa, että valiokunta kiinnittää tähän huomiota mietinnössään.

4. Englanninkielistä ylioppilastutkintoa koskevat ehdotukset

Sivista pitää englanninkielisen ylioppilastutkinnon mahdollistamista erittäin kannatettavana ja tarpeellisena. Uudistus lisää lukiokoulutuksen saavutettavuutta niille lukiokoulutukseen hakeutuville, joilla ei ole riittäviä edellytyksiä suoriutua ylioppilastutkinnosta kansalliskielillä. Englanninkielisten koulutuspolkujen kehittäminen on olennaista myös kansainvälisen osaajarekrytinnin näkökulmasta.

Opetuskielestä määrätään järjestämisluvassa. Esityksessä kuvataan, että luvat englanninkieliseen koulutukseen myönnetään tarveperustaisesti. Englanninkielisen koulutuksen volyymi eri koulutusasteilla on ollut paikoin riittämätön. Osa näistä haasteista liittyy lupaprosesseihin. **Sivista toteaa, että lupaprosessi ei saa muodostua liian kankeaksi ja tiukaksi, vaan todelliseen tarpeeseen on kyettävä vastaamaan nopeallakin aikataululla.**

Sivista olisi ollut valmis laajentamaan osallistumisoikeutta englanninkieliseen ylioppilastutkintoon ehdotetusta. Syitä englanninkielisille koulutuspoluille voi olla useita ja käytännössä tarkkarajaisuuden toteutuminen yhtenevällä tavalla eri järjestäjien opiskelijavalintaprosesseissa voi olla haastavaa.

Sivista katsoo, että osallistumisoikeus tulisi laajentaa myös niille IB-opintoja suorittaneille opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet oppiaineen oppimäärän hyväksytysti. Näin käytäntö olisi yhteneväinen kansalliskielellä suoritettavan ylioppilastutkinnon kanssa. **Sivista katsoo, että osallistumisoikeus tulisi olla myös niillä opiskelijoilla, jotka ovat suorittaneet lukio-opintonsa englanniksi esimerkiksi erityisen koulutustehtävän perusteella.** Opiskelijan näkökulmasta olisi lisäksi kohtuullista, että tällä olisi mahdollisuus osallistua tutkinnon kokeisiin sillä kielellä, jolla opinnot on pääasiassa suoritettu.

Erityisen haasteellisenä Sivista pitää sitä, että englanninkielisen ylioppilastutkinnon rakenne ehdotetaan vastaavaksi kansalliskielillä suoritettavan tutkinnon kanssa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kokelaiden on suoritettava pakollinen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja

kirjallisuus -koe. Kokeen läpäisyyn vaadittava taitotaso on hyvin haastava, ellei mahdoton, saavuttaa mikäli kielitaidon kehittäminen lähtee melko tai täysin alusta. **Näin ollen on todennäköistä, että merkittävä osa englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittajista valmistuu ylioppilaaksi kompensatiota hyödyntäen.** Tätä ei voi pitää tarkoituksenmukaisena.

Sivista pitää tarpeellisena, että englanninkielisen ylioppilastutkinnon toimeenpanoon kohdennetaan lisäresurssi suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen lisäyksiin lukio-opintojen aikana läpäisyedellytysten vahvistamiseksi. **Sivista toivoo, että valiokunta edellyttää mietinnössään seurattavan englanninkielisen ylioppilastutkinnon äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen läpäisyä.** Tarvittaessa on harkittava uuden oppimäärän kehittämistä lukiossa aloitettavalle kotimaiselle kielelle.

Sivista pitää tärkeänä, että englanninkielisen lukiokoulutuksen opiskelijoiden oppimäärään sisältyy kotimaisten kielten opintoja sekä mahdollisuus järjestää opetusta tietyiltä osin myös kansalliskielillä. Tämä antaa hyvät edellytykset suomalaisen yhteiskuntaan integroitumiseen sekä kielitaidon kehittämiseen lukio-opintojen päätyttyä.

Esityksessä ei ole otettu kantaa henkilöstön osaamisvaatimuksiin. Sivista ei pidä tarpeellisena säätää englanninkieliseen lukiokoulutukseen erikseen määriteltä tapaa opetuskielen riittävän hallinnan osoittamiseen, vaan työnantaja arvioi rekrytoidessa, onko henkilöllä riittävät edellytykset antaa opetusta englannin kielellä. Opetus- ja kulttuuriministeriö puolestaan arvioisi lupamenettelyssä, onko järjestäjällä riittävät ammatilliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseksi järjestämiseksi. Sivista pitää kannatettavana, että englanninkielisen opetuksen laajeneminen huomioidaan opettajankoulutuksessa sekä täydennyskoulutuksessa.

Sivista yhtyy esityksen vaikutusarviossa esitettyyn arvioon siitä, että kaupallisilla toimijoilla ei todennäköisesti ole halukkuutta tuottaa oppimateriaaleja laajassa mitassa oppiaineisiin, joissa menekki on vähäistä. **Sivista toivoo, että englanninkielisten oppimateriaalien saatavuuteen kehitetään myös kansallisia ratkaisuja.** Opetushallitus täydentää jo tällä hetkellä kaupallisten kustantamojen valikoimaa tarjoamalla oppimateriaaleja pienille kohderyhmille. Vastaava toimintamalli olisi luonteva myös englanninkielisen oppimateriaalin osalta.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat ehdotukset

Sivista pitää kannatettavana hallituksen asettamaa tavoitetta taito- ja taideaineiden aseman vahvistamisesta lukiokoulutuksessa.

Ehdotettu taito- ja taideaineiden ylioppilaskoe eroaa hallitusohjelman kirjauksesta, jonka lähtökohdaksi Sivista tulkitsee nykyisten lukiodiplomien kehittämisen. **Sivista katsoo, että hallitusohjelmaa olisi voitu toimeenpanna myös hallitusohjelmakirjauksen pohjalta.** Tämä olisi edellyttänyt diplomien vertailtavuuden kehittämistä. Mielekäs toteutus olisi ollut merkitä ylioppilastutkintotodistukseen yksi koe korvatuksi lukiodiplomisuurituksella, josta kokelas saisi erillisen todistuksen.

Nyt ehdotettu ratkaisu on Sivistan arvion mukaan lainsäädännön tasolla toimiva, mutta käytännön toteutus on ratkaiseva. **Sivista kannattaa ehdotusta, jonka mukaan kokeeseen voi kuulua valmistava näyttö, joka voidaan suorittaa muuna ajankohtana kuin varsinaisena tutkinnon koepäivänä.**

Tässä vaiheessa on haastava arvioida varsinaisten kokeiden toimivuutta. Esityksessä todetaan, että Ylioppilastutkintolautakunta kehittää uudet taito- ja taideaineiden kokeet nykyisten lukiodiplomien pohjalta. **Sivista pitää tärkeänä, että kokeessa (ml. valmistava näyttö) arvioidaan monipuolisesti näiden aineiden oppimäärän tavoitteiden saavuttamista.** Työssä on

hyödynnettävä sitä osaamista, jota esimerkiksi taiteen perusopetuksen toimijoilla on taito- ja taideaineissa hankittavan osaamisen osoittamisesta ja arvioinnista.

Koulutuksen järjestäjien edellytyksiin toimeenpanna uusia kokeita vaikuttanee olennaisesti se, missä määrin musiikin, kuvataiteen ja liikunnan diplomeita on tähän asti suoritettu. **Osaamista voidaan kehittää myös paikallisesti oppilaitosten yhteistyöllä, mukaan lukien taiteen perusopetuksen toimijat.**

Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa lisäkustannuksia on huomioitu aiheutuvan kahdesti vuodessa toteutettavasta tutkintopäivästä sekä koepäivää edeltävästä valmistavasta näytöstä mm. tila- ja välineistökustannuksina. Sivistysala huomauttaa, että valmistavaan näyttöön liittyvien tila- ja välineistökustannusten on oltava järjestäjän kannalta kohtuulliset – **valmistavien näyttöjen ei pidä edellyttää järjestäjiltä uusien hankintojen tekemistä, vaan niissä on hyödynnettävä tyypillisesti taito- ja taideaineiden opetuksessa käytettäviä tiloja, materiaaleja ja välineitä.** Myös opiskelijoiden omien materiaalien ja välineiden hyödyntäminen voisi tulla kyseeseen.

Aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärään ei sisälly taito- ja taideaineiden opintoja. Myös aikuislukioiden opiskelijoilla olisi kuitenkin oikeus taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeeseen osallistumiseen edellytysten täyttyessä. **Esityksessä on täsmennetty perusteluihin sitä, että jatkossakaan järjestäjä ei ole velvollinen tarjoamaan aikuisten oppimäärän mukaan opiskeleville kyseisten oppiaineiden opintoja.** Käytännössä osa aikuislukioista voi halutessaan erilaisilla yhteistyöjärjestelyillä pyrkiä järjestämään mahdollisuuden suorittaa ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (7 § 1 mom.) määritellyt kokeisiin osallistumiseen edellytettävät opinnot. Vaihtoehtoisesti opiskelija voi itse ilmoittautua aineopiskelijaksi suorittamaan näitä opintoja tai rehtori voi arvioida edellytykset riittäviksi (7 § 2 mom.) esimerkiksi harrastuneisuuden perusteella.

Lopuksi Sivistysala toteaa, että jatkossa lukiodiplomi on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, käsityössä, mediassa, tanssissa ja teatterissa. **Sivistysala pitää tärkeänä, että Opetushallitus jatkaa näiden diplomien kehittämistä. Kehittämistyöhön on kuuluttava myös diplomitarjonnan laajentaminen nykyisestä.**

6. Tilauskoulutusta koskevat ehdotukset

Tilauskoulutus on lukiokoulutuksessa verrattain suppeaa. Sivistysalan tiedossa ei ole haasteita opiskelijoiden oikeusturvan toteutumisessa tilauskoulutusta järjestettäessä. Sivistysalalla ei ole huomautettavaa esitykseen.

Helsingissä 11.11.2024

Sivistysala ry

Heikki Kuutti Uusitalo, johtaja, politiikka ja vaikuttaminen

Annakaisa Tikkinen, asiantuntija, politiikka ja vaikuttaminen
annakaisa.tikkinen@sivista.fi, puh. +358403566082

Sivistysala tekee sinnikästä työtä koulutuksen, osaamisen ja luovuuden puolesta. Sivistysala edustaa 400:aa yksityistä sivistysalan työnantajaa. Jäsenemme palveluksessa on 69 000 alan ammattilaista. Olemme Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n jäsen.